

Barn som närstående

Barnets rätt till information råd och stöd i vid närståendes sjukdom, missbruk, våldsutsatthet eller dödsfall

Introduktion

Denna presentation är tänkt att användas som ett informations och diskussionsunderlag för medarbetare inom hälso- och sjukvården i Region Värmland.

Syftet är att ni tillsammans ska få kunskap om innehåll i riktlinje och rutin kopplat till barn som närstående, samt möjlighet att få diskutera frågor kopplat till arbetet med barn som närstående.

Om ni genomför reflektionsfrågorna kan det också vara ett sätt att synliggöra behov av kompetensutveckling hos er för att kunna möta de förväntningar som ställs på er i lagar, riktlinje och rutin.

Definition av begrepp

Socialstyrelsens termbank definierar anhörig som "en person inom familjen eller bland de närmaste släktingarna". En närstående definieras i termbanken som "en person som den enskilde anser sig ha en nära relation till".

Enligt de språkliga riktlinjerna på 1177.se ska termen "närstående" användas, inte "anhörig".

Mallen i Cosmic heter "Barn som närstående".

Lagstiftning

Hälso- och sjukvårdens uppdrag att ge närstående barn information, råd och stöd finns i flera lagrum.

Hälso- och sjukvårdslagen 5 kap 7 § och Patientsäkerhetslagen 6 kap 5 §

Hälso- och sjukvården ska särskilt beakta ett barns behov av information, råd och stöd om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med

1. har en psykisk störning eller en psykisk funktionsnedsättning,
2. har en allvarlig fysisk sjukdom eller skada,
3. har ett missbruk av alkohol, annat beroendeframkallande medel eller spel om pengar, eller
4. utsätter eller har utsatt barnet eller en närstående till barnet för våld eller andra övergrepp.

Detsamma gäller om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med oväntat avlider.

För fler lagrum, se riktlinje RIK – 04976-v.2.0 Barnets rätt till information, råd och stöd vid närståendes sjukdom, våldsutsatthet eller dödsfall.

När vårdnadshavare, syskon eller annan närstående inte mår bra påverkas barnen

När vårdnadshavare, syskon eller annan närstående har allvarliga svårigheter påverkar det barnen. Det får ofta allvarliga konsekvenser för deras hälsa, skolgång och arbetsliv.

Hälso- och sjukvården ska arbeta för att förebygga ohälsa och många barn växer upp i familjer med missbruk, psykisk ohälsa, annan allvarlig sjukdom, våld eller dödsfall.

Barn som är närstående är särskilt sårbara av flera skäl. Barn är beroende av sina vårdnadshavare och sin familj och kan ha svårt att förstå det som händer.

I denna presentation används patient och närstående barn. Notera att även syskon till sjuka barn omfattas av rätten till information, råd och stöd.

Någon gång under uppväxten har:

17 % en förälder med missbruk och/eller psykisk ohälsa

13-29 % en förälder med allvarlig sjukdom

3-4 % en förälder som avlider

11 % upplevt våld i hemmet

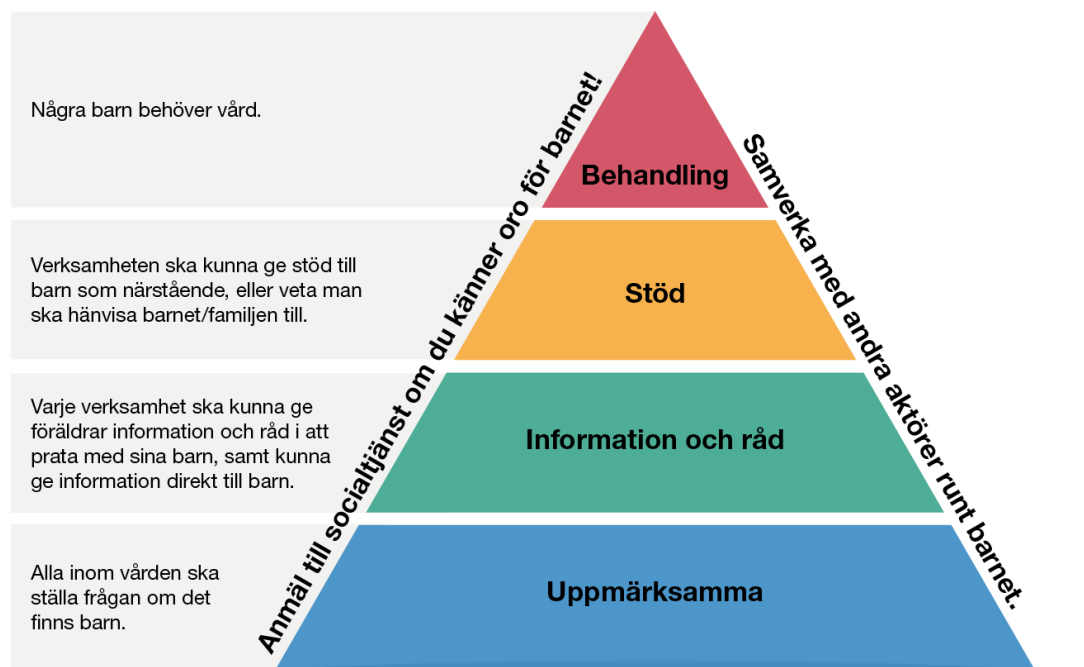
Forskning visar att barn som inte får stöd i samband med en allvarlig kris i familjen löper risk att utveckla ohälsa senare i livet.

Styrdokument i Region Värmland

I Region Värmland finns två styrdokument kopplat till barnets rätt till information, råd och stöd vid närståendes sjukdom, missbruk, våldsutsatthet eller dödsfall.

- RIK – 04976 – v.2.0
- RUT – 26224-v.1.0

Verksamhetens ansvar

Pyramiden och efterföljande bilder visar på det centrala innehållet i riktlinje och rutin.

Vad behöver vi som medarbetare göra?

- Ha kunskap om gällande riktlinje och rutin
- Uppmärksamma om det finns närstående barn
- Identifiera barnets behov av information och råd
- Identifiera barnets behov av stöd
- Anmäla vid misstanke om barn som far illa
- Dokumentera

Uppmärksamma

Vårdpersonal ska ställa frågan till patienten om det finns närstående barn. Observera att även närstående barn som inte bor med patienten ska uppmärksammas.

Reflektionsfrågor:

- Frågar vi våra patienter om det finns närstående barn?
- Om nej, varför inte? Vad känns svårt?
- Om ja, HUR ställer vi frågan?
- Finns det något vi behöver göra för att bli bättre på att ställa frågan om det finns närstående barn? Vad? Vem ansvarar? Hur följer vi upp?

Ta del av varandras erfarenheter och lär av varandra.

Information och råd

- Informera patienten om att anhöriga/närstående barn har rätt till information, råd och stöd. Betona vikten av att man inom familjen och med barnet samtalar om sjukdomen eller andra svårigheter. I många fall räcker det att patienten får information och råd om hur hen själv kan informera och stötta det anhöriga/närstående barnet i situationen.
- I vissa fall kan även barnet direkt behöva informeras och få råd av hälso- och sjukvårdspersonal. Samtal med barnet direkt ska i första hand ske tillsammans med patienten. När detta inte är möjligt ska samtycke inhämtas från vårdnadshavare. Ta vid behov hjälp av personal på avdelningen med barnkompetens.

forts. Information och råd

- Vid möte direkt med barnet tar personal ansvar för att barnet får möjlighet att komma till tals och ställa frågor. I samtal med barn ska informationen anpassas efter det enskilda barnets förutsättningar, ålder och mognad.

Reflektionsfrågor:

- Hur pratar vi med våra patienter idag om barnets rätt till information, råd och stöd?
- Förväntas alla kunna ta samtal med barn eller har vi någon med speciell kompetens på avdelningen? Vem isf?
- Finns det något vi behöver göra för att bli bättre på att ställa frågan om det finns närstående barn? Vad? Vem ansvarar? Hur följer vi upp?

Ta del av varandras erfarenheter och lär av varandra.

forts. Information och råd

Informera och stötta den vuxne patienten i att det är viktigt att informera andra instanser som finns runt barnet, så de har kännedom om barnets situation. Exempelvis skola och elevhälsan, fritidsaktiviteter, andra vuxna i barnets närhet.

Vid behov kan en samverkan med kommunen, efter vårdnadshavarens godkännande, vara viktigt för att ge barnet stöd i vardagen.

Reflektionsfrågor:

- Hur pratar vi idag med patienter om att det är viktigt att fler aktörer kring barnen är medvetna om familjens situation?
- Hur samverkar vi idag med olika instanser kring närstående barn?

Ta del av varandras erfarenheter och lär av varandra.

Stöd

- Verksamheten ska kunna ge stöd till barn som närstående, eller kunna veta vart man kan hänvisa till.
- Uppmärksamma även vårdnadshavares behov av stöd när det gäller deras ansvar för barnets omvårdnad, trygghet och personliga förhållanden där barn är närstående.

Reflektionsfrågor:

- Har vi kompetens på vår avdelning för att kunna ge stöd till närstående barn? Vem har kompetensen? Hur samarbetar vi?
- Vart kan vi hänvisa om vi inte själva kan ge det stöd barnet/vuxen behöver?

Anmälningsplikt

När personal inom hälso- och sjukvården är orolig för barnets situation ska en anmälan göras till socialtjänsten. All personal har enligt 14 kap 1 § första stycket socialtjänstlagen (2001:453) uppgiftsskyldighet till socialnämnden att genast anmäla om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Dessa båda skyldigheter bryter sekretessen.

För mer information se regionens riktlinje ” RIK-11546-v.12.0 Anmälningskyldighet och ansvar för barn och ungdomar upp till 18 år – Barn som far illa eller riskerar att fara illa ” i Vida.

Dokumentera i Cosmic

Vid kontakt med patient skall alltid en kartläggning ske för att få veta om patienten har barn under 18 år.

Mallen "Barn som närstående" ska användas.

Födelseår ska användas.

- Gemensamma dokument
- Journaltabeller
- Vårdplansåtagande
- Onkologiklinik
- Omvårdnad
- Referenser
- Vårdkontakter Onkologiklinik
- Vårdåtagande Onkologikliniken
- Kirurgi/Onkologi
- Onkologikliniken/Öron- näs- och hals
- Samlad information
- Barn som anhörig
- Dietist
- Epikris
- Fast vårdkontakt
- Infarter
- Multidisciplinär konferens
- Skopi
- Sårbehandling
- Tillväxtkurva
- Uppmärksamhetsinformation/Vård
- Stroke prevention
- Vårdåtagande
- Referenser (alla)
- Dokument
- Läkarityg
- Multimedia
- Övriga referenser
- Rapportblad
- Verksamheter Region Värmland
- Vårdcentraler Region Värmland
- Privata vårdgivare
- Privata vårdcentraler
- Privat fysioterapi
- Privat vård, övriga
- Avslutade privata vårdgivare
- Alla anteckningar

Utredning 2020-01-30 12:57

Barn som anhörig

Cleve, Anna-Carin (Sjuksköterska) Vårdavdelning 7 Karlstad
Onkologiklinik

Anamnes

Personligt stöd och relationer

Närfamilj Make Sven och tre barn, föräldrar Karin och Karl

Barn, närstående under 18 år
Ja
Tim född 2008
Ann född 2009
tea född 2010

Familjerelationen Öppen kommunikation i familjen.
Skolan informerad om att mamman är sjuk.
Kurator på kliniken har etablerad kontakt med familjen

Åtgärder

Åtgärd Samtal med patienten om hur familjen har det.
Lämnar klinikkens informationsmaterial Till dig.."
samt flyer om "nära cancer"

Medicinsk diagnos/åtgärd Åtgärds kod: DU055, Samtal med vuxen patient om minderårigs behov och möjlighet till stöd (i)
Datum 2019-10-30 09:31

Checklista som stöd till Cosmicmallen ”Barn som närstående”

- Anamnes: Anledning till kontakt
- Personligt stöd och relationer: Beskriv viktiga vuxna som finns runt barnet/barnen.
- Närfamilj: Hur ser familjekonstellationen ut?
- Barn som närstående: Vilket år är barnet/barnen födda?
- Familjesituation: Vem eller vilka är barnets/barnens vårdnadshavare?
- Familjerelation: Beskriv hur ni i familjen har berättat om din sjukdom.
- Vilken information/åtgärder har utförts? KVÅ-koder att använda:

DU055, DU056, DU057

KVÅ-koder

- DU055 – Samtal med vuxen patient om minderårigs behov och möjlighet till stöd. Avser situationer då minderårigt barns förälder, syskon eller annan vuxen som barnet varaktigt bor hos har en psykisk/fysisk sjukdom/funktionsnedsättning, substansmissbruk eller oväntat avlider.
- DU056 – Samtal med vuxen patient och berörd minderårig om barnets situation och behov. Information, råd och stöd genom samtal med barn och förälder, syskon eller annan vuxen som barnet varaktigt bor hos.
- DU057 – Samtal med minderårig vars förälder är patient om den minderårigas situation och behov. Åtgärden innebär information, råd och stöd genom samtal med barn (utan närvaro av förälder, syskon eller annan vuxen som barnet varaktigt bor hos).

Dokumentation

Reflektionsfrågor

- Känner vi oss bekväma med hur vi ska dokumentera i Cosmic?
- Om inte, vad behöver vi för att bli det? Vem ansvarar? Uppföljning?

Hur ser det ut hos oss ur ett barns ögon?

Finns det närstående barn som ibland kommer till oss för att besöka en inlagd förälder?

Hur ser miljön ut hos oss ur ett barn- och ungdomsperspektiv? Exempelvis vårdsalarna, samtalsutrymmen, vårdmiljöer, besökstider?

Behöver vi en lekhörna eller ett utrymme anpassat för dessa barn?

Har vi en brochyr eller liknande riktad till närstående barn om vår avdelning?

Sammanfattning

- Har vi identifierat något som vi behöver jobba vidare med för att bli bättre på att beakta barnets rätt till information, råd och stöd? Om ja, vad?
- Vad är nästa steg?
- Vem ansvarar?
- När ses vi igen för uppföljning?

Tips och fördjupning

NKA – Nationellt kompetenscentrum anhöriga

På denna sida har NKA samlat information och material som rör barn som anhöriga och unga omsorgsgivare (dvs barn och unga som stöttar eller lever i en familj där någon närstående är sjuk, har missbruksproblem, har funktionsnedsättning eller oväntat avlider). Här finns fakta om barn som anhöriga, information om metoder och verktyg samt länkar till webbsidor och rapporter.

[Barn som anhöriga | Nationellt kompetenscentrum anhöriga \(anhoriga.se\)](https://anhoriga.se)

Våga fråga

Nationellt kompetenscentrum anhöriga (NKA) på uppdrag av socialstyrelsen tagit fram utbildningen våga fråga. Det är en webbaserad utbildning som tar upp hur man beaktar barns behov av information, råd och stöd.

[Webbutbildning för dig som möter Barn som anhöriga | Nationellt kompetenscentrum anhöriga \(anhoriga.se\)](https://anhoriga.se)

Barn som nära anhörig - Ska du dö nu mamma?

Utbildningsfilmer för vårdpersonal som också kan användas som diskussionsunderlag. Film 1 är relevant för de som möter barn som är närstående till en patient med svår sjukdom som kan leda till döden.

[Närstående och vårdpersonal i relation till någon med svår sjukdom - Region Värmland \(regionvarmland.se\)](https://regionvarmland.se)